

KURMANCÎ

rojnameya taybetî ya Enstîtuya Kurdî ya Parîsê li ser pîrsên zaravê kurmancî

Min ev nivîsî ne ji bo sahibrewacan

Belkî ji bo biçûkêd Kurmancan

Ehmedê Xani
(Sedsala XVII)

Civîna Cherbourgê

Civîna 27emîn ya **Kurmancî** di navbera rojên 14-20 gulan 2000an de li Fransa, li bajarê Şerbûrgê (Cherbourg) çêbû.

Beşdarên civînê li ser listikên geleri, îdyomên kurdî, cureyên endamên laş, termên trafîkê, xwarinên Serhedê û li ser peyvên kurdî-iranî di zimanên cîran de xebitîn.

Di vê civînê de Mustafa Aydoğan (Qiziltepe), Lütfî Bakşi (Xerzan), Michael Chyet (Washington), Xosro Edbullahî (Selmas), Elîşêr (Wan), Rojan Hazim (Hekarî), Hemîd Kiliçaslan (Mêrdîn), Emîn Narozî (Batman), Kendal Nezan (Diyarbakir), Selam Nûman (Qamişlo), Cemal Onursal (Cizîr), Zinar Soran (Dêrik), Behroz Şucaî (Kotol) û Reşo Zilan (Ağirî) beşdar bûn.

Encamên civînê di vê hejmarê **Kurmancî** de tîn belav kirin.

Têbînî : Heokarê me Kek Newzad Şukrî (Dihok) di civîna 26an ya Kurmancî de beşdar bûbû, lê navê wî di vê hejmarê de derneketibû. Em jê doza lêborînê dikin.

Termên trafîkê

Amadekar: **Rojan HAZIM**

kurdî	tirkî	fransizî	îngilizî
trafîka giştî	genel trafik	trafic général	general traffic
1. trafîka bejahiyê*	kara trafîgî	trafic terrestre	land travel, transport by land
2. trafîka rêhesinî	demiryolu trafîgî	trafic ferroviaire	rail travel, transport by rail
3. trafîka hewayî	hava trafîgî	trafic aérien	air travel
4. trafîka avê	su trafîgî	trafic aquatique	transport by water
a. trafîka deryayî	deniz trafîgî	trafic maritime	sea transport
b. trafîka çem û golan	akarsu ve göl trafîgî	trafic fluvial	river transport

*Li hin deverên Kurdistanê ji bo bejahiyê reşahî ji tete gotin.

1. trafîka bejahiyê	kara trafîgî	trafic routier	travel by road
rê	yol	route, chemin	road, way
rêwî (rêwîngî, rêving, rêbiwar ji tete gotin)	yolcu	voyageur, passeur	traveller, passenger
rêwîti (rêwîngîti, rêvingî, rêbiwarî ji tete gotin)	yolculuk	voyage	journey, trip
korerê	çikmaz sokak	impasse	dead end, no outlet
rêya yekpê	tek kişilik yol	chemin muletier	narrow path
şiverê	patika	sentier	path, trail
kurterê	kıscak yol	chemin court	short way
rêya kurtebir, çolbir, rêya vebir	kestirme	raccourci	shortcut
çiqerê	ana yoldan ayrılan yol	route secondaire, embranchement	side road
kuçe	sokak	rue	street
kuçelok	daracık sokak	ruelle	lane, backstreet
kolan	geniş sokak, cadde	grande rue, avenue	large street, avenue, wide road
koberê	acil kullanım şeridi	bande d'arrêt d'urgence	emergency stop lane, hard shoulder
peyarêk	kaldırım	trottoir	pavement, sidewalk
derbasgeh	yaya geçidi	passage de piétons	pedestrian crossing
rêya sereke	ana yol	route principale	main road
navbirra rê	yol aralığı	terre-plein	traffic island
kertikên rê	yol kenarlanındaki uyarıcı şeritler	ligne d'avisement routières	road shoulder marks
otorê	otoyol	autoroute	highway, motorway
çivanek	viraj	virage	curve, bend
çivaneka çepê	sola viraj	virage à gauche	curve to the left
çivaneka rastê	sağa viraj	virage à droite	curve to the right
durêyan	iki yol kavşağı	intersection de deux routes	fork in the road
sêrêyan	üçyol, üçyol kavşağı	carrefour ou intersection de trois routes	three-way intersection or T-junction
çarêyan	dörtüyl, dörtüyl kavşağı	carrefour de quatre routes	four-way intersection, crossroads
rêya bisikletê	bisiklet yolu	piste cyclable	cycleway

Nîşana trafîka
Kurdistanê ya
navneteweyî

lampeyên trafîkê	trafik lambaları	feux de trafic	traffic lights
nîşan	işaret	signe	sign
nîşanên trafîkê	trafik işaretleri	signes de trafic	traffic symbols
nîşanên rê	yol işaretleri	signalisation routière	road traffic symbols
lewheyên rê	yol levhaları	panneaux routiers	road signs

nişivê bitalûke

hevrazê bitalûke

derbasgeh

çivaneka rastê

korerê

çiqerê

çarêyan

lampeyên trafîkê

rêya bisikletê

xaçerêya bêkontrol

otorê

xêzên rê, xîçên rê

Hinek ji xwarinên serhedî

-II-

Amadekar: **ELÎŞÊR**

MERGE, melzeme : Goştê pez an ê kêroşkê, pîvaz û tîrş.

Dema ku goştê kêroşkê bê bi kar anîn, pîvaz nakin navê. Pêşî goştê têt pehtin û piştê tîrşê têt kelandin û dikin nav goşt.

DEM KEBAB, melzeme : Goştê hûrkirî, badem, qeysî, nanê loş, bîbera reş.

Goştê bi qasî serê du tiliyan hatî hûr kirin, têt pehtin. Piştê badem û qeysî têt sor kirin. Dema ku ev herdu melzemeyên han temam bûn, bîbera reşê dikin ser û piştê jî bi nanê loş re têt xwarin.

‘EVDÎGOR, melzeme : Goştê hêrayî, savar, pîvaz.

Goştê hêrayî, savar û pîvazê dikin nav hev û baş têt mizdan. Piştê jî vê melzemeyê libên

mezinahiya wê bi qasî ku nava destê mirov tîj bike perçe têt çêkirin. Van liban di avê de dikêlin û piştî ku pijiya, derdixin û dixwin.

SAVARA MIRTIBKÎ, melzeme : Savar, pîvazê hêşîn, domatês û maydanoz.

Çêkirina wê eynî wekî ya savarê ye.

BOZBAŞ, melzeme : Goşt, pîvaz, bacanê reş, biharat û kartol.

Ev melzemeyên han hemî bi hev re têt kelandin û piştê biharatê dikin nav. Li hinek ciyan kartol nayê bi kar anîn.

BORC, melzeme : Goştê hestî, kelem, gîzêr û pîvaz.

Ev melzemeyên han hemî bi hev re têt kelandin.

MISEMBE, melzeme : *Goştê mirîşkan, pîvaz (gerek e zêde be), domatês, toza limonê.*

Pîvaz zirav zirav tê hûr kirin û di rûn de tê sor kirin. Piştê goştê mirîşkê yê hatî pehtin, domatês û toza limonê dikin nav û dikelînin. Misembe gerek e bi birincê re bê xwarin.

AVJAJ, melzeme : *Rûn, pîvaz, penîr, toraq û av.*

Pîvaz, penîr û toraq di nav rûn de tê kelandin. Piştê, ji bo ku zêde avî be hinek av lê tê zêde kirin û bi nêrîn re tê xwarin.

BINERD, melzeme: *Rûn, şîr, ar û mewij.*

Rûn, şîr û ar (ard) dikin nav hev û piştê dikin nav tebsiyeke binê wê fireh û dipêjin. Li hinek ciyan mewij jî dikin nav. Ev çûreyek kek e.

EGIRDEK, melzeme : *Melzemeyê wê wekî yê binerdê ye.*

Pîstî ku pehtina wê temam dibe wekî devê şehriyê tê dekorasyon kirin û piştê şerbet dikin ser.

BIMBAR, DORAN, melzeme: *Rovî, goştê nerm, birinc, domatês, bîbera reş, pulbîber, maydanoz, salçe.*

Hûr rojekê berê rovî dikin nav ava xwê û hinek sirke jî dikin nav ku baş paqij be. Perçeyên biçûk jî goştê tenê çêkirin û dikin nav melzemeyên ku hene. Piştê baş li hev dixin û dikin nav roviyan û dipêjin.

HÛR, melzeme : *Hûr, goştê nerm, birinc, maydanos, bîbera reş, pulbîber, salçe.*

Rosek berê tê şûştin û dikin nav ava xwê. Piştê re dikin nav ava kel û hindurê wê û çermê ser bi kêrê baş tê verûştin. Piştê jî ew melzemeyên li jorê hene dikin navê û devê wê tê dirûtin û tê pehtin.

HÛR Û ROVÎ, melzeme : *Eynî melzemeyên ku ji bo hûr û roviyê ne.*

Di şûna yek û yek bê çêkirin, hûr û rovî bi hev re tê çêkirin.

SERÛPÊ, KELLEPAÇE, melzeme : *Ser û pê, şîr.*

Ser û pê baş tê kizirandin û piştê serî baş tê rakirin. Gelek caran jî ew piştê serî tenê kur kirin. Piştê dikin avê û ew rojekê di avê de disekine. Piştê jî dikin dîzkê û baş dikelînin.

SÊLEQELÎ, QELÎSÊL, melzeme : *Goşt, sîrmast.*

Goştê perçe perçe tê hûr kirin û bêyî avê tê pehtin heta ava xwe bikêşin. Piştê re derdixin û dikin nav sêlê û sor dikin. Paşê jî dikin tebsiyan û sîrmastê dikin ser û bi nanê sêlê yan jî nanê loş re dixwin.

HÊKERÛN, QEYXANE : Rûn tê sor kirin û hêk di ser de tê şikandin.

XINGEL: ya bi gost, ya bi toraq û ya bi penîr.

Hevîr dikin û piştê vedikin. Hevîrê vekirî çargoşe û piçûk jê dikin. Hundirê wê bi goşt, yan jî bi toraq, penîr tîjî dikin. Devê wê digirin. Wan paşê di avê de dikelînin. Bi dû re gergegerm dixin tebaxan, rûn û sîrmast di ser de dikin û dixwin.

HEJÎRÊN QELANDÎ: Rûn tê sor kirin û hejîr dikin nav û diqelînin.

XOŞAV:

Ev çûreyên han yêrî xoşavan tenê çêkirin:

Xoşava zerdeleyan (qeysiyan)

Xoşava çîrikên sêvan (çîrik: ji sêvan karçînanê hişkîrî re tê gotin).

Xoşava çîrikên karçînan.

Xoşava mewijokan (mewijok: gêlaşên hişkîrî).

Xoşava tevlîhev (çîrikên sêv û karçînan û mewijok, yan jî zerdele û mewij bi hev re).

Xoşava bihan.

Xoşava kişmîş yan jî mewijan (kişmîş: mewijên bêdendik)

TIRŞÎ:

Ev çûreyên han yêrî tirşînan tenê çêkirin:

Tirşîya keleman (mixelet)

Tirşîya alesorkan (çûreyek karçîn).

Tirşîya kerengan.

Tirşîya qerpişokan (qerpişok: helizê nû pişkoy dayî).

Tirşîya tevlîhev: (kelem, xiyar, domatêsê hêşîn, pîvaz û biber bi hev re).

Fêkî û pêxwarînen ji bo zivistanê tenê hildan:

Sêvên çalê : (çûreyek sêv e û dikin çalê û ji bo zivistanê tê hildan.

Gwîzên şarankirî: (ev jî çûreyek gwîz e û qalîkê wê gelek tenik û dirêjî ve ne). Gwîzê tenê şaran kirin û bi arîkên xanî ve tê dalaqandin. Dema ku dibe zivistanê tînin xwarê û dixwin.

Tûyê hişkîrî: Havînan tû tenê hişkîrî (piranî tûyê şîr) û qat qat datînin ser hev û dikin çapîkan û bi arîkên xanî ve dalaqandin. Ev kesên hal û wextê wan xweş be qatek tû û qatek hingivînan datînin ser hev û bi vî awayî ji bo zivistanê diparêzin.

Mastê girtî: Mast dikin denan û hinek rûnê nivîşk datînin ser devan û hiltînin û dema ku zivistanê dixwin.

Soxetan: Xwarîna feqîran e. Hinek mast dikin nav dew û dikin denan û ji bo zivistanê hildidin.

Hîn xezîreyên ji bo zivistanê tenê hildan:

Qelî, keşk, rîste, savar, dan, penîr (penêrê bi sîrkê, penîrê bi heliz û penîrê bi bitim), holiyên hişkîrî, pestîla holiyan, çîrikên karçînan, çîrikên sêvan, mewijok û hwd...

Sebzeyên ji bo zivistanê tenê hildan:

baqle, lobî, bacanên reş, domates, kulindir, kelem, kartol û hwd.

Pincarên ji bo zivistanê tenê hildan:

Xaxêz, karî çîrêş cantirî, spîtak, gülîk, mendê û hwd.

Hin çûreyên endamên laş û îdyomên jêçêkirî

Amadekar : **Reşo ZÎLAN**

PÊ	AYAK	PIED	FOOT
pêpan	dûztaban	qui a des pieds plats	flat footed
pêxwar	yamuk ayaklı	qui a des pieds tordus	flat footed
pêtapan, pêhîrç	iri ve geniş ayaklı	qui a des pieds trop larges, déformés	having very wide or deformed feet
pêqerase, qalîbbetal, pêtîkpan	kocaman ayaklı aşırı ölçüde büyüye olan	qui a des pieds trop grands, hors normes	having excessively big or oversized feet
pêşûnik	uzun ayaklı	qui a des pieds longs	having long feet
pêvajî, pêvaç	çarpık ayaklı	qui a des pieds torses	having twisted feet
pêqut, pêgirê	küt ayaklı	qui a des pieds courts et forts	having short, strong, feet
îdyom			
pêşivik	ayağına çabuk	qui a le pied léger, rapide	having light or rapid steps
pêstûr	zorba, zalim	despote, oppresseur	despot, oppressor
pêstûrî kirin	zorbalık etmek, zülüm etmek	opprimer, brutaliser	to oppress or mistreat
pêxwas	serseri, lümpen	va-nu-pieds, voyou	tramp, lout or hooligan
pêgiran	1) ayağına ağır, 2) gebe, hamile	1) qui a le pied lourd, lent ; 2) enceinte	1) having heavy or slow steps 2) pregnant
pêkolî, pîkolî	1) eşeleme, 2) sabırsızlanma, 3) azma, kurcalama	1) piétinage ; 2) le fait de piaffer d'impatience ; 3) action de fouiner	1) impatience 2) to champ at the bit (for animals: to paw the ground)
pêstûrk	kesilme, tıkanma (insan için)	essoufflement	out of breath
pêgêrmok, pêgêrmî	volta	les cent pas, promenade	a walle, a stroll
pêgêrmokê gerandin, pê germ kirin	volta atmak	faire les cents pas	to pace up and down
POR, PIRÇ, MÛ	SAÇ	CHEVEU	HAIR
porgijî(k), porgijîgî	dik ve kabank saçlı	qui a des cheveux rebelles et emmêlés	who has rebellious, tousled hair
porxelek	halkalı saçlı	qui a des cheveux en forme d'anneaux	who has ringlets
porkuşîk, porxingil, porxingilok	kıvrık saçlı	qui a des cheveux frisés	who has curly, or frizzy, hair, frizzy-haired
porlûle, porbadayî	bukle saçlı, lûle saçlı	qui a des cheveux bouclés	who has curly hair, curly-haired
porjûjî	kirpi saçlı	qui a des cheveux dressés (comme un hérisson)	who has hair standing on end (like a hedgehog)
porhenne	kınalı saç		black-haired
porbizin	kıl saçlı, saç form almayan	qui a des cheveux difficile à coiffer	who has hair that's hard to keep tidy
porkulav, porgûnî, porgivîşk	keçe saçlı	qui a des cheveux emmêlés et durcis par la saleté comme du feutre	who has hair that's tangled and stiff and matted with dirt
porreş	siyah saçlı, kara saçlı		
porbelavî	dağınık saçlı	qui a des cheveux éparpillés, aux quatre vents	who has dishevelled hair
porzer, porzerînî	san saçlı	qui a des cheveux blonds	blond-haired
porbijî	yele saçlı	qui a des cheveux drus et longs comme une crinière	who has long, straight hair like a mane
pirçîrç	ayı gibi fazla tüylü (vucut için)	vêlu comme un ours	hairy as a bear
porsis	aқsın, albino	albino	albino
porşayik, porşahik, pirçilû, porhilû	düz parlak saçlı	qui a des cheveux lisses et brillants	who has smooth, shiny hair
porgurr	gür saçlı	qui a des cheveux drus et fournis	who has thick, long hair like a mane
porfirik	seyrek saçlı	qui a des cheveux clairsemés	who has thin hair
porzêr, porzêrînî	sıma saçlı	qui a des cheveux d'or	who has golden hair, golden-haired
porsor	kızıl saçlı	qui a des cheveux roux	who has red hair, red-haired
porspî	ak saçlı	qui a des cheveux blancs	who has white hair, white-haired
porkurt	kısa saçlı	qui a des cheveux courts	who has short hair
pordirêj	uzun saçlı	qui a des cheveux longs	who has long hair
porweşiyayî	saçlı dökülmüş	qui a perdu ses cheveux, chauve	to be bald

porberdayî	örülmemiş saç	qui a des cheveux non tressés	who has disheveled hair
porşî	yaşlı, ak saçlı, deneyim sahibi	vieux, vieille, femme expérimentée qui conseille la jeune mariée	an experienced older woman who advises a bride
pordirêj	kadın		long-haired, woman
POZ, difin, bêvil*	BURUN	NEZ	NOSE
pozkerimî, bêvilkerimî, pozkerimî	çizek hastalığından dolayı burnu yara izleri taşıyan	qui porte au nez des cicatrices de la variole	who has a pock-marked nose
pozkumî	marazlı burun	qui a le nez infecté	who has an infected nose
pozkov, bêvilkov	kısa ve burun delikeri gözüken kalkık burun	qui a le nez court et recroûssé dont les narines sont en vue	who has a short snub nose with blaring nostrils
pozbilind, difinbilind, kepibilind, dinfinberz, bêvilbilind	burnu havada, mağrur, kibirli	hautain, arrogant	haughty, arrogant

* Têbînî : çend cureyên pozan berê di hejmarê 18an ya Kumancî de derketine.

Îdyomên kurdi

Amadekar : **Hemîd KILIÇASLAN**
Mustafa AYDOĞAN

kurdi	turki	fransîzî	îngilizî
ji yekî pelikandin (ez ji te dipelikînim)	birinden çekinmek	craindre quelqu'un	to feel challenged by someone; to have something to fear from someone
ji dupelkiya wî de nas kirin> ez wî ji dupelkiya wî de nas dikim	birini çocukluğundan beri tanımak	connaître qn depuis son enfance (ses premiers pas)	to have known someone since childhood, to know someone's background
ji tiliya xwe bêhn kirin > ma min ji tiliya xwe bêhn kiribû; ji xeybê zanîn	nerden bilebilirdim ki	comment aurais-je pu le savoir? aurais-je flairé de mon doigt? (lire dans une boule de cristal?)	how was I supposed to know? (lit. in a crystal ball?)
ji tîra xwe re dibêje wêde; ji qûna xwe re dibêje wêde	kendini çok beğenmiş, kıçına çekil ordan seni tanıyıyorum diyen	très imbu de lui-même (lit. qui ne reconnaît pas ses pets et veut les cacher)	said of conceited people: he tells his own farts 'Get away from me', i.e., he ignores or denies his past faults
ji yekî / tişteki piştîkul bûn	bir dosta veya bir şeye bel bağlayamamak, beli bütük olmak	on ne peut pas être sûr de qn à cause de ses fautes passées	to lack confidence in someone because, because of past faults, to have given up on others, not to be able to depend any more on someone
kaya şil firotin; giyayê xwe ter dan	ne suç işlediğinin farkında olmak	(lit. vendre de la paille mouillée) être conscient d'avoir commis une mauvaise action	(quiet and nervous) because one has committed an offense and is aware of it
kerek ji ber 'aciz e; kırê wî naçe gorakê; kırê wî naçe ferek gore	eşek kadar büyük olmak, büyük olmasına rağmen çocukça davrananlar için söylenir	il est grand comme un âne ou sa verge ne tient pas dans une chaussette tellement il est grand mais il agit comme un enfant	he is a grown man, but is still behaving like (or doing the work of) a boy
kerrên wan li korên wan gerandin(/hesilandin)	perişan etmek, darmadağın etmek	provoquer la déroute de ses ennemis (lit. faire de sorte que leurs sourds cherchent l'onde de leurs aveugles)	to rout his enemies (lit. to make their deaf dependent on their blind)
kes nizane, ka bezê guhê bavê wî ji kû ye	soyu soppu belli olmayan	nul ne sait de qui il descend, nul ne connaît son pedigree	no one knows what his descent or pedigree is (i.e., whether or not he is a bastard)
ketin pêxîla yekî; ketin pêşîra yekî; ketin ber singê hev; bi difna yekî ve man	biribirine düşmek	s'en prendre à qn, se quereller avec qn	to pick a quarrel, get into a fight or argument
ketin qirika yekî; ketin gewriya hev	boğazlaşmak	s'empoigner	to try to get at someone's throat, to come to blows
ketin ber destan	yardıma ve bakıma muhtaç bir duruma düşmek	sombrier dans la dépendance, avoir besoin de l'aide et des soins d'autrui	to be unable to care for oneself any more, to be in need of someone else's help
ketin ber lîngan; ketin ber pêyan	ayağa düşmek	(lit. tomber sous les pieds) ne pas pouvoir se mouvoir par soi-même, être dépendant	to become needy (in a humiliating manner)
kevanê wî kerik e.	sorun yaratmayan, uyumlu	(lit. son arc est silencieux) il est souple; il ne fait pas d'histoire, il s'adapte aisément	he doesn't make waves; he doesn't rock the boat; he doesn't complain, argue, or make trouble (literally 'His bow is quiet')
kewê xwe di mijê de bernedan	iyece düşünüp taşınmadan bir şeye girişmemek	(lit. ne pas lâcher sa perdrix dans le brouillard) ne pas entreprendre une action sans mûre réflexion	to look before you leap (literally 'not to let one's partridges loose in the fog')
kevîran diavêje gûyê xwe; bi kevîran dide gûyê xwe	budalaca davranan	il agit stupidement (lit. il lance des cailloux contre ses excréments).	said of fools : He shoots himself in the foot (literally 'he throws stones at his own dung')
kevîrek danîn ser; ne hilîne ne deyne	meseleyi kapatmak	stopper net une discussion, éviter de parler de qch (lit. poser des pierres dessus)	to end the discussion, to forget the whole thing
kezeba yekî anîn xwarê; kezeb di dev re derxistin	birini çileden çıkarma	exaspérer qn, excéder qn par des actes ou propos contraires. (lit. faire dégorger le foie de qn)	to make someone ill (with one's annoying actions), to drive someone up the wall
kezebker; kezebhilûk	yavrusuna çok düşkün	aux petits soins avec ses petits, qui couve et gâte ses enfants	doting on one's children, spoiling one's children
kezeba xwe dan ber bê (bayê bêrin)	yüreği soğumak	se sentir soulagé après des troubles ou ennuis (lit. exposer son foie au vent)	to take one's frustrations out on someone (by soundly beating someone up)
kezeba xwe hênîk kirin	yüreği rahatlamak	avoir le coeur soulagé (lit. rafraîchir son foie)	to feel relieved
kezeb qetandin	ölesiye korkmak	avoir une peur bleue (lit. rompre le foie)	to be scared to death
kezeba wî bez girtîye	soğuğa meydan okuyan	il défie le froid (lit. son foie est engraisé)	he can stand the cold; He is not afraid of the cold
kezebreşi kirin	kahırdan verem etmek, hasta etmek	rendre qn malade, exaspérer qn, (lit. noircir le foie de qn)	to make someone sick or furious, to annoy or disgust someone
kezeb şewitîn	çiğeri yanmak	avoir beaucoup de peine (lit. avoir le foie qui brûle)	to feel bad or sorry (for someone)
kirasê wê li wê ye; dawa wê li ser wê ye	aybı örtülü	sa faute est couverte, dissimulée	his fault is covered up
kirasekî lê bike	bir kalf bul	trouve-lui un habillage, une justification (lit. une robe)	to dress it up, find a justification
kirasekî lê bibire	ona bir değer biç	donne-lui un prix, fixe une valeur (lit. découpe-lui une robe)	set him a price (lit. cut him a suit)
kirasan dibire	sürekli sorun yaratan	il crée constamment des problèmes (lit. il découpe des robes)	he's always causing problems (lit. he's cutting a suit)
kirasê nederûtî lê kirin;		calomnier qqn, (lit. habiller qqn d'une tunique non cousue)	slander someone (lit. an unsewn suit)
kirasê nederûtî xistin stû: buhtan	biribirine hiç uymayan şeyleri uydurmaya çalışmak	vouloir combiner ou accorder des choses incompatibles (lit. faire assumer aux chats les actes des chameaux)	wanting to do incompatible things (lit. make cats act like camels)
kîrê devan li qûna pişikân rast kirin			
kîrêkî herrînî jê re çekirin	yumurtaya kulp takmak	(lit. affubler qn d'une verge en boue); gaspiller son énergie à faire des choses impossibles et inefficaces	to waste effort on doing the impossible (lit. beating someone with a rod of mud)

kodika vala li ya tije xistin	kaybedecek şeyi olmamak	(litt. frapper le bol vide contre le bol plein) n'avoir rien à perdre à tenter sa chance	having nothing to lose by trying
kokana berxê, li ber qula gur kutan	kuzuuyu kurda teslim etmek	jeter l'agneau dans la gueule du loup	throwing the lamb to the wolves
korfeleqî lê rast hatin; ji korfeleqî ve lê rast hatin.	tesadüfen rastgelmek	rencontrer qn par hasard, fortuitement	meeting someone by chance
korfeleqî = darteleqî = qunfeleqî = topteleqî :	rastgele, tesadüf	par hasard, fortuitement	by chance, accidentally
kuçe li xwe badan	sivîşmak, izini kaybettirmek	déguerpir, faire perdre sa trace	to leave, to vanish
kûçîk nema nê nî ji destan digire	rezil rûsva olmak	être couvert de honte (au point que même un chien refuse de prendre du pain de ses mains)	to be covered in shame (lit. even a dog won't accept bread from him)
kul bişkivandin	yarasını deşmek, derdini deşmek	remuer ses plaies	re-open ones wounds
kulzik = zikreş	kinli, kini olan	haineux, rancunier (litt. qui a le ventre noir)	resentful, to hold a grudge (lit. to have a black stomach)
kumê Elo li serê Welo kirin;	Alî'nin kûlahını Velî'ye,	habile, qui mène ses affaires en se jouant	cunning, someone who plays people
kumê Elo li serê Celo kirin	Velî'nin kûlahını Alî'ye giydirmek	des uns et des autres	off against one another
kum li serî fireh bûn; serî lê mezin bûn	koltukları kabarmak	avoir la grosse tête (litt. avoir le bonnet qui enfle)	to be big headed (lit. to have a big hat)
kum li serî fireh kirin	koltuk vermek, pohpohlamak	flatter, flagorner qn (faire enfler le bonnet de qn)	to flatter
konê wî ji nav waran rakirin;	mahvetmek, ocağına incir ekmek	anéantir, détruire qn (litt. faire disparaître sa tente)	annihilate, destroy someone (lit. make their tent disappear)
ji nav rakirin			
keça wî bi avê de çû;	emeği boşa gitmek	son travail a été vain, son oeuvre est allée à vau-l'eau	all his toil (or labor) was in vain, or was wasted
kada wî bi erdê de teqîya			
kepiyê (/pozê) xwe badan	burun kıvrırmak	rejeter avec dédain, dédaigner	to contemptuously turn down or reject an offer
kumê (/şaşika) xwe danin ber xwe	kûlahını önüne koyup düşünmek	(litt. poser son bonnet devant soi) réfléchir longuement pour prendre une décision	to think things through to reach a decision (lit. place one's hat before one)
kumikê bênamûsiyê dan serê xwe;	her türlü namusuzluğu kabullenmek	se résigner à l'infamie, à l'insultice, l'affront sans réagir (litt. se couvrir la tête du bonnet de déshonneur)	to accept scandalous behavior (or being mistreated or dishonored) without resisting; to close one's eyes and pretend not to see injustice)
cilika bênamûsiyê kişandiyê serê xwe;			
kirasê bênamûsiyê kiriye ber xwe			
kepi êxistin her derî de;	burnunu her deliğe sokmak	mettre son nez partout, se mêler de tout	to stick one's nose into everything; to be meddlesome
pozê xwe xistin her derê			

Lîstikên gelerî

Amadekar : **Selam NÛMAN**

Birr, lîstika girrê, topşeq : beşdarên lîstikê dibin du ber (birr) : A û B. Her birrek bi hindikî ji 3 kesan pêk tê. Birra Ayê li dora komikê (kêlê, hoçikê, tilhoçikê, qomkê) belav dibin. Birra Ayê ji aliyekî ve komikê diparêze ji bo kes ji birra Byê li çirra (birra) wan nexê û ji aliyekê din jî endamên birra Byê bigirin, yê tenê girtin dişewitin û ji lîstikê derdikevin.

Mîrovên Ayê di van halan de dişewitin :

- 1- Ger yek ji Byê li navbera yekî Ayê û qomikê bixe, ew mirovê Ayê dişewite ;
- 2- Ger yek ji Byê li navbera du kesên Ayê bixe, herdu kesên Ayê bi hev re dişewitin ;
- 3- Ger yek ji Byê di navbera qomikê û çend kesên Ayê re derbas bibe, ew kesên Ayê hemû dişewitin ;
- 4- Ger yek ji Byê lingê xwe deyne ser qomikê, wê gavê hemû kesên Ayê dişewitin. (Ji vî halî re dibêjin çirra qomikê yan kêl kirin).

Mîrovên Byê ji bi vî awayî dişewitin :

Ger yek ji Ayê destê xwe li yekî Byê bide, ew kesê Byê dişewite.

Ji birra kesên ku kêlê (qomikê) diparêzin re dibêjin yê ber deriyan.

serbirr : serekê birrê, serekbirr

şilmeziwa, (tir) yazıtura, (fra) pile ou face, (ing) heads or tails
qomik : kêl, hoçik, tilhoçik, komik (tir) korunacak kaleyi temsil eden dikili taş ya da elbise kümesi (fra) grosse pierre ou amas de vêtement qui fait office de forteresse à défendre (ing) pile of stones or clothes acting as goals

Çavgirtinê : veşartok, çavberdik, çavveşartik, çavnigan, çavgirtinok

(tir) saklambaç, (fra) cache cache, (ing) hide and seek

Yek ji lîstikvanan çavên xwe digre (pîrik) û yê din xwe vedîşêrin. Kesê ku çavên xwe digire, heta dehan dihejmêre û bi dû re çavên xwe vedike û dibêje "ez hatim" li hin derên din dibêjin "berdok, şîr û şemamok".

- yê ku ji aliyê kesê ku dêya wî ye, tê dîtin dişewite û ew dibe pîrik.
- lîstikvanê ku berî pîrikê xwe bigihîne niqê xwe xelas dibe (naşewite).

Pîrik : (tir) ebe, (fra)....., (ing) "it" in children's games

Çavşûtenek : Awayek veşartokê ye piranî di şevên tavehîvê de dileyizin.

Lîstikvan dibin du birr. Birrek ji wan li ber şûtê (xêzek an nişanek e li ser dîwar, dar an zinarekî) dimînin, çavên xwe digirin. Piştî ku çavên xwe vedikin, yek ji wan li ber şûtê dimîne û şûtê diparêze jê re şûtan dibêjin û yê din diçin li lîstikvanê birra din ku xwe veşartin digerin. Divê ku yek ji wan yê veşartî, yek bi tenê jî bê û destê xwe li şûtê bide, birra ku li ber şûtê bû der dide (winda dibe).

Nîkilkê : hindilkê. Cihê lîstikê tê xêz kirin, ev cih çargoşe ye, qasî saha voleybolê ye. Lîstikvan dibin du birr. Yek ji birra Ayê, bi nîkilkê (bi lingekî) pey hemû kesên birra Byê dikeve û hewl dide wan bigire. Ger lingê wî lîstikvanî gihiştê erdê ewê bişewite û derkeve. Bi vî awayî hemû kesên birra Ayê yek bi yek dekevin saha lîstikê. Dive hemû kesên birra Byê bêne girtin ji bo ku birra Ayê serkeve an na ewê lîstik ji nû ve bê lîstin.

Xeta : Kulikulî, ferşane, banê xanî, kîpî, çolanê, çixêzê, teytorok

(tir) çizgi oyunu, (fra) marelle ?, (ing) hopscatch

Hingilyo : turane, tûr (V. Explication)

Qaç : çors, tefs (v. Explication)

(tir) elaysi genişliğinde yassı taş ve bu taşla oynanan oyun
(fra) galet de la grosseur de la paume et une variante de pétanque avec lequel on joue, (ing) pebble the size of one's palm or a variety of bowls

Qehfik : qafik

(tir) kırılmış çömlek parçaları ve onlarla oynanan bir oyun
(fra) tesson de poterie et le jeu avec lequel on joue
(ing) shard of pottery or a game

Sêgav : lîstikvan ji xêzeke diyar ve sê gavên li pey hev diavêjin, yê ku dûrtir here qazanc dibe.

Xweçengkirin : xweavêtin, xwehilavêtin, (tir) atlama, (fra) bond, saut, (ing) jump

Cotkanî : xwe çengkirina bi her du lingan

(tir) iki ayağı bir araya getirerek sıçrama, (fra) saut fait en piquant les deux pieds
(ing) a hop or jump on both Feet at one

Kevirê qewetê, kuçê quwetê

(tir) güç denemesi için atılan ağır taş, en uzağa atan kazanır
(fra) grosse pierre que les concurrents essaient de lancer aussi loin que possible ; sorte de lancer de disque.
(ing) large stone that contestants try to throw as far as possible, as in discus throwing

Kevirê cerabê : kevirê giran ê ku ji bo cêribandina qeweta xwe hiltînin.

(tir) güç denemesi için kaldırılan ağır taş
(fra) pierre lourde que les concurrents soulèvent à tour de rôle pour prouver leur force, sorte de haltère primitive.
(ing) heavy stone that contestants try to lift - primitive weight lifting

Kevirane : dîravêtina kevirên ji destekî hûrtir ; yê ku dûrtir diavêje bi ser dikeve

(tir) uzağa taş atma ; en uzağa atan kazanır
(fra) lancer de cailloux ; celui qui lance au plus loin gagne le jeu.
(ing) throwing pebbles - game is won by whoever throws furthest

Çomerkê xeramerkê, gundogundo xerabe : Ev lîstik di hêvrohnê (tavehîv, taveheyv, hîveron) de tê lîstin. Du birr dilîzin. Birra Ayê di cihên talde û axpînk de bi tiliyên xwe xetan dikîşîne. Piştî wê birra Byê li wan xetan digere û xerab dibe. Çiqas xet mabin weqe qal li birra Byê dimîne. Dûre birra Byê û Ayê cih diguherin.

Sêqûçê, sêqûçê kê : Du birr dilîzin. Bi kevirê girover/çorsekî ew qûç tîne xerab kirin. Piştî wê, birra A û Byê cih diguherin.

Kêlanê, kêlvêlok, kêlê : Du birr dilîzin. Her birr 3 kêlan datîne. Navbera her kêlekê bi qasî gawekê ye. Birra Ayê yek bi yek kevirêkî qasî lepekî diavêje kêlên birra Byê. Eger ew kes kêlekê bixîne, heqê wê heye ku kevirêkî din biavêje. Heke du kêl xistin, heqê wî heye ku sê keviran biavêje. Heke birra Ayê hersê kevirên birra Byê nexîne, hingê dibe dora birra Byê ku biavêje. Kîjan birr hersê kevirên birra din bixîne bi ser dikeve. Cezayê birra ku lîstik wenda kiriye ew e, divê kesên birra biserketî li pişt xwe siwar bikin û tibabekê bigerin (li hin deran cilên wan ji wan dikin).

Gog, goganê : Du birr dilîzin. Birra Ayê, ji niqteyekî, bi darekî li gogê dixê. Heger birra Byê gogê li hewayê bigire ewê birra Ayê bişewite û bibe dora birra Byê ku li gogê bixe. Heger gog neyê girtin, ew kesê ku li gogê xistiye dê here niqteyê din ku bi qasî 20 gavan dûrî niqteya pêşîn e û vegere cihê xwe yê berê. Ger birra Byê gog avêt û li lîstikvanê birra Ayê xist ewê birr cihê hevûdu biguherin.

Peyvên kurdî-îranî di zimanên cîran de

- II - DI TIRKÎ DE

Amadekar : **Reşo ZÎLAN**
Behroz ŞUCAÎ

Ç

çabuk : çapûk, çepûk, <i>far.</i> : çabuk, <i>peh.</i> : çapuk	vite, rapide, rapidement, agile	quick, fast, swift, agile
çadır : çadir, çandir; çator (çadirên kevn), <i>far.</i> : çadur, <i>peh.</i> : çatur, <i>sans.</i> : çatra	tente	tent
çakal : çeçel, <i>far.</i> : çeçal, şeçal, şegal, <i>peh.</i> : şegal	chacal	jackal
çaku : çaqû, çeçû, <i>far.</i> : çaqû	canif	pocket knife, clasp knife
çalak : çalak, <i>far.</i> : çalak	agile, rapide, prompt	agile, swift
çanak : çanax, <i>far.</i> : cunaş	pot de terre	earthenware pot
çanta : çente, <i>far.</i> : çente	sac	bag
çapraz : çeprast, çepras, <i>far.</i> : çepras, çeprast	croisé, transversal, de biais	crosswise, transversal
çardak : çardax, çartaq, <i>far.</i> : çartaq, çehartaq	treillis, tonnelle	trellis, bower
çare : çare, <i>far.</i> : çare, <i>peh.</i> : çarek, çar	remède, moyen	remedy, cure, way, means
çargah : çargah, <i>far.</i> : çargah	un makam ou mode musical	a simple makam or oriental-music mode
çarik : çarix, çarox, <i>far.</i> : çarux, çaruq	sandale en cuir brut	rawhide sandal
çark : çerx, <i>far.</i> : çerx, <i>sans.</i> : çakra	roue	wheel
çarmîh : çarmîx, çarmix	crucifix, croix	cross on which criminals were nailed
çarnaçar : çarneçar	bon gré mal gré, volens nolens	willy-nilly, whether one likes it or not
çarşaf : çarşev, <i>far.</i> : çadurşeb	1) drap de lit, 2) tchador	1) bed sheet, 2) chador
çarşamba : çarşem, çarşemb, çarşembî, <i>far.</i> : çarşenbe	mercredi	Wednesday
çarşî : çarsû, çarşî, <i>far.</i> : çarsû, çaharsû	bazar, centre-ville, commerçant, souk	shopping district, market quarter
çavdar : çewdar, çawdar, çewder, <i>far.</i> : çavdar, <i>lat.</i> : secale cereale	seigle	rye
çayxane : çayxane (çay ji zimanê çinî), <i>far.</i> : çayxane	salon de thé	tea house
çehre : çehre, çihre, rû, <i>far.</i> : çihre, <i>part.</i> : çihreg	visage, aspect, apparence, face	face, aspect, appearance
çek : çek (yên bankeyê, pere), <i>far.</i> : çek	chèque	check
çekûç : çakûç, çekûç, çakîç, <i>far.</i> : çekuş, <i>peh.</i> : çekuç	marteau	hammer
çeleng : çeleng (gul), tacegul, <i>far.</i> : çeleng	couronne (de fleurs), guirlande	wreath, garland
çelik (çelik çomak) : çiling, <i>far.</i> : çiling	bâtonnet	tipcat
çeltik : çeltûk, çiltûk, <i>far.</i> : şeltûk, çeltûk	riz non décortiqué	rice in the husk
çember : çember, <i>far.</i> : çember, <i>peh.</i> : çember	cerceau, cercle	hoop, flat ring of wood or iron, cercle
çene : çen, çene, çenge, çeng, erçen, erzen, erzing, <i>far.</i> : çane	menton, mâchoire	chin, jaw
çengi : çengjen, çengî, <i>far.</i> : çengî	danseuse publique	public dancing girl
çengel/çangal : çengel, çengal, çingal, <i>far.</i> : çengal	crochet	hook
çenk : çeng (alaveke mûzikê) <i>far.</i> : çeng, <i>peh.</i> : çeng	lyre orientale	oriental lyra
çenk : çeng, <i>far.</i> : çeng	croc d'un oiseau de proie	claw of a bird of prey
çepel : çepel, <i>far.</i> : çepel	sale, saleté	dirty, dirt, filthy, muddy
çeper : çeper, <i>far.</i> : çeper	balustrade, haie	fence, wall
çerçeve : çarçove, çerçeve, <i>far.</i> : çarçûbe	cadre, encadrement d'une fenêtre	frame, window frame
çerçî : çerçî, <i>far.</i> : çerçî	camelot, marchand ambulant	peddler
çesme : çavî, çehvîk, çesme, <i>far.</i> : çesme, <i>peh.</i> : çesmeg	fontaine, source d'eau	fountain, spring of water
çesni : çej (tehm/tam), <i>far.</i> : çasni, <i>peh.</i> : çasnik	goût, saveur	taste, flavor
çevgen : çogan, çov (çûv), ço, çem, <i>far.</i> : çowgan, <i>peh.</i> : çopigan	club de polo	polo stick
çevik : çapûk, çepûk, sivik, <i>far.</i> : çabuk, <i>peh.</i> : çapûk	agile, vif, leste	swift, nimble, agile
çeyrek : çarîk, çaryek, çarêk, <i>far.</i> : çarek	quart	quarter, one fourth
çinar : çinar, <i>far.</i> : çinar, <i>peh.</i> : çinar	platane	plane-tree
çira : çira, <i>far.</i> : çiraş, <i>part.</i> : çiraş	lampe, lampion	oil lamp, lamp
çirak : çirax, <i>far.</i> : çiraş, <i>part.</i> : çiraş	apprenti, novice	apprentice, novice
çirkîk : çirik, çixrix, çerx, <i>far.</i> : çerx-i ça, <i>sans.</i> : cakra	trevil	spinning wheel, pulley
çirpî : çirpî, çilpî	brindilles, broussailles	dry twigs, chip, clipping
çirpmak : çirpîn/çirpandin	secouer, claquer, épousseter	to beat with short, repeated blows
çiçek : çiçek, <i>far.</i> : çiçek, çeçek, <i>sans.</i> : çeçeke	fleur	flower
çift : cot, coht, <i>far.</i> : cuft, <i>peh.</i> : cog	couple, pair, double	couple, pair, double
çifte : çifte	doublet, paire, double	paired, double
çil : çil (spî), <i>far.</i> : çil (ji bo hespê dest û pê spî)	moucheté, tacheté	freckle, speckle, freckled
çilav : çilaw, <i>far.</i> : çilav, çilev	plat de riz bouilli	dish of boiled rice
çile : çile (ji çileya derwêşan), <i>far.</i> : çille	épreuve, souffrance, peine	ordeal, trial, suffering
çile : peng, gulîfk, gacik, gac, kelef, çile, <i>far.</i> : culle	écheveau	hank, skein
çilekeş : çilekêş, <i>far.</i> : çillekeş	qui endure une peine, une épreuve	endurer, sufferer
çilingir : çilingêr, <i>far.</i> : çilinger, çilinger, çilanger, <i>peh.</i> : çilenker	serrurier	locksmith
çimen : çîmen, <i>far.</i> : çemen	gazon, pelouse	garden grass, lawn
çingene : cingene, cengene (= poşe, qereçî), <i>far.</i> : çengîyan	gitan	gypsy
çini : çinî, çînî (ji ber ku ji Çînê hatiye), <i>far.</i> : çînî (amanên spî)	porcelaine	porcelain, china
çir : çir, çirik (ji bo hin maweyên hişkkirî)	fruits séchés (abricot, prune, poire, etc.)	dried apricot, prunes
çirkef : çirkav, çirkef, <i>far.</i> : çirkab	1) cloaque, 2) individu dégâtant	1) foul water, sewer, 2) disgusting fellow
çirkîn : çirkîn (kirêt), çirk <i>far.</i> : çirkîn, <i>peh.</i> : çirkên	1) laid, 2) infâme, odieux	1) ugly, 2) shameful, disgusting
çivî : çivîd, çivît, çivît, çiwît	indigo	indigo, washing blue
çivîdî : çivîdî, çivîtî	bleu indigo	indigo blue
çoban : şivan, <i>far.</i> : şeban, çûpan, <i>peh.</i> : şuban	berger, bouvier, vacher	shepherd, herdsman, cowboy
çor : çor, erdê çor, <i>far.</i> : şûre	aride	arid, barren
çorak : çorax, <i>far.</i> : şûre, şûrezar	terre aride	arid or barren soil
çorap : gore, <i>far.</i> : cûrab, gorab	chaussette	stocking, sock
çorba : şorbe, şûrbe, <i>far.</i> : şûrba	soupe	soup
çöl : çol, çolistan, <i>far.</i> : çöl	désert	desert, waste land
çömçe : çemçe, çemçik, çoçik	louche	ladle
çöp : çov, ço, çop, <i>far.</i> : çûb, <i>peh.</i> : çob	fétu, balayure, ordure	chip, stalk, peduncle, garbage
çubuk : çopik, şiv, şivik, <i>far.</i> : çûbek	rameau, barre, verge	rod, bar, wand, staff
çuha : çoxe, coxe, çûxe, çox, çux, <i>far.</i> : çûxe, çûxa	drap grossier	broadcloth
çuval : çewal, çîwal, çîwan, çuhal, cuwal, çiyal, çal, <i>far.</i> : çuwal, <i>peh.</i> : gewal, cuwal	sac, gros sac	sack

çûk : çûk (= bilik, bilo, lûlik), <i>far.</i> : çûk	zizi	willy, penis
çûnkû : çûnkî, çûnkû, çîmkî, çîmakî, çîmku, çûnke, çiko, çîkû, <i>far.</i> : çûnkî	parceque	because, for
çûrûk : çûrûk, çîrûk (rizî), <i>far.</i> : çûrûk	pourri, gâtê, putride, moisi, rance	rotten, putrid, unsound
D		
dem : dem (zeman), dem (ya çay û xwarinê), <i>far.</i> : dem	1) moment, instant, temps, 2) infusion	1) moment, time, instant, 2) infusion
dadî : dadîk, dadûk, dayîn, daşîr, <i>far.</i> : dade	nourrice	child's nurse
dağ : dax, <i>far.</i> : 1. dağ (kel), <i>peh.</i> : 1. dak 2. dağ	marque au fer chaud, blessure	brand made with a hot iron, cautery
damar : tamar, damar, <i>sans.</i> : tamar	veine	vein, blood-vessel
danîşmak : tanîşîn (danîştîn) <i>far.</i> : danîsten	consulter, demander avis	to consult (about)
dayî : dayî, <i>far.</i> : daî	oncle maternel	maternal uncle
degme : degme, (degmen, be degmen bi soranî)	n'improte qui, personne	every, any
dehlîz : dehlîz, <i>far.</i> : dehlîz, <i>peh.</i> : dehlîz	vestibule, corridor	entrance-hall, corridor
derbeder : derbider, derbeder, <i>far.</i> : derbeder	vagabond, clochard	vagrant, tramp
derbent : derbend, <i>far.</i> : derbend	passe de montagne, défilé	mountain-pass, défilé
derdest : derdest, <i>far.</i> : derdest	mettre la main dessus, arrêter, saisir	to arrest, to seize
dergah : dergah, <i>far.</i> : dergah, <i>peh.</i> : dergah	1) court d'un roi, 2) couvent, ermitage	1) court of a king, 2) covent
derkenar : derkenar, <i>far.</i> : derkenar	note marginale, post-scriptum	marginal note, post-script
derman : derman, <i>far.</i> : derman, derman	remède, médicament	remedy, medicine
dert : derd, <i>far.</i> : derd, <i>peh.</i> : derd, <i>part.</i> : derd	peine, chagrin, souci, souffrance, maladie	pain, suffering, sorrow, illness
derûnî : derûnî, hindurî, <i>far.</i> : derûnî	interne, mental, spirituel	inner, internal, mental
derwiş : derwêş, <i>far.</i> : derwiş	derviche	dervish
derya : derya, zerya, <i>far.</i> : derya, <i>peh.</i> : deryap	mer	sea
destan : destan, dastan, <i>far.</i> : dastan, <i>peh.</i> : dastan	épopée, ballade	epic, ballad, tale
deste : deste, <i>far.</i> : deste, <i>peh.</i> : destek	banquet, gerbe, poignée	bunch, bouquet
destek : destek	appui, soutien	support, prop
destur : destûr, <i>far.</i> : destûr, <i>peh.</i> : destwer	permission	permission, leave
dev : dêw, <i>far.</i> : dîv, <i>peh.</i> : dêw	1) ogre, démon, 2) géant	1) ogre, demon, devil, 2) giant, gigantic
dîba : dîba, <i>far.</i> : dîba, <i>peh.</i> : dêpak	1) brocart, 2) peau et visage de velours	1) silk tissue, 2) velvet skin and complexion
dîger : din (di, dî, dîtîr, dîke), <i>far.</i> : dîger, diger, <i>peh.</i> : dîtîker	autre, autrui	other, the other
dîlbaz : dîlbaz, <i>far.</i> : dîlbaz	charmant, séducteur, beau parleur	eloquent, flirt, flirtatious
dîlber : dîlber, <i>far.</i> : dîlber	beauté, qui ravit le cœur	beautiful woman, heart-captivating
dîrgen : dirgan (= şene, melhêb)	fourche	pitchfork
dîwan : dîwan, <i>far.</i> : dîwan, <i>peh.</i> : dêwan	1) conseil d'Etat, 2) cour d'un roi ou seigneur	1) Council of State, 2) Court of a king or lord
dîwane : dîwane, dîn, <i>far.</i> : dîwane, <i>peh.</i> : dêwaneg	fou, dérangé	foolish, crazy, insane
dîwanhane : dîwanxane, <i>far.</i> : dîwanxane	cour, salon de réception	court, large hall of reception
dîzdar : dîzdar, <i>far.</i> : dîzdar	commandant d'une forteresse	constable, warden of a castle
dolab : dolab, <i>far.</i> : dolab	armoire	cupboard, wardrobe
domalan : dobelan, <i>lat.</i> : tuber melanosporum	truffe	truffle
dost : dost, <i>far.</i> : dost, <i>peh.</i> : dost	1) ami(e), 2) amant, maîtresse	1) friend, 2) lover, mistress
dostane : dostane	amicalement	friendly
dubara : dubare, <i>far.</i> : dubare	bis, une seconde fois	twice
duçar : duçar (duçar bûn), <i>far.</i> : duçar	(être) sujet à, (être) affligé de	subject (to), afflicted (with)
dudu : tûtî (papaxan), <i>far.</i> : tûtî	perroquet	parrot
duman : dûman, dû, <i>far.</i> : dûman	fumée	smoke, fumes
dut : tû, tût, <i>far.</i> : dûd, <i>peh.</i> : dûd	mûr	mulberry
duvar : dîwar, <i>far.</i> : dîvar, <i>peh.</i> : dêwar	mur	wall
dûgah : dugah, <i>far.</i> : dugah	nom d'un makam	one of the oldest compound makams
dûgme : dugme, <i>far.</i> : tukme, dukme	bouton	button
dûmdar : dumdar, <i>far.</i> : dumdar	arrière-garde	rear guard
dûrbûn : dûrbîn, dûrebîn, <i>far.</i> : dûrbîn	jumelles, télescope	fieldglass, telescope
E		
ebru : brû, brî, birih, birhî, bireh, <i>far.</i> : ebrû, <i>peh.</i> : brûg, brûy	sourcil	eyebrow
efsane : efsane, <i>far.</i> : efsane, <i>peh.</i> : efsan	légende, mythe	legend, myth
efsanevî : efsaneyî, <i>far.</i> : efsane'î	légendaire, mythique	legendary, mythic
ejder : ejder, ejdîha, <i>far.</i> : ejder ejdeha, <i>peh.</i> : azidehag, <i>part.</i> : ejdehag	dragon	dragon
encam : encam, <i>far.</i> : encam, <i>part.</i> : hencam, <i>peh.</i> : hencam	résultat, conclusion	result, conclusion
encûmen : encumen, <i>far.</i> : encumen, <i>peh.</i> : henzemen	conseil, comité	council, committee
endam : endam, <i>far.</i> : endam, <i>part.</i> : endam	corps, stature, forme	shape, stature, body
endaze : endaze, <i>far.</i> : endaze, <i>peh.</i> : hendaz	mesure, proportion	measure, proportion
endişe : endîşe, <i>far.</i> : endîşe	inquiétude, souci	anxiety, worry
erguvan : erxşewan, <i>far.</i> : erxşewan	poupre	purple
erişte : rişte, rijde, <i>far.</i> : rişte, <i>peh.</i> : rêşte	vermicelle	vermicelli, noodles
erk : erk, <i>sans.</i> : urk	travail, labeur	work, labor
ezber : ezber, ji ber, <i>far.</i> : ezber	par cœur	by heart
F		
fent : fend, <i>far.</i> : fend	ruse, feinte, duperie	trick, ruse, feint
ferman : ferman, <i>far.</i> : ferman, <i>peh.</i> : freman	édit impérial, firman, ordre	imperial edict, firman, order
feryat : feryad, <i>far.</i> : feryad, <i>peh.</i> : freyat	cri, appel au secours, plainte	cry, cry for help, complaint
fistuk : fistiq, fisteq, piste, <i>far.</i> : piste	pistache	pistachio
figan : fişan, fişan, <i>far.</i> : fişan, efşan	cri de détresse, lamentation	cry of distress, lamentation
fihrist : fihrist, pêrist, <i>far.</i> : fihrist	index	index
fincan : fîncan, <i>far.</i> : fîncan, pengan	tasse en porcelaine à thé ou café	coffee or tea cup
fîruze : fîroze, pîroze, pîrozank, <i>far.</i> : fîrûze, <i>peh.</i> : pîrozek	turquoise	turquoise
fişek : fişek, fişeng, <i>far.</i> : fişeng	cartouche	cartridge
fişekhane : fişengxane, fişekxane (fabrikeya fişengan), <i>far.</i> : fişengxane		

KURMANCÎ

hejmarên 1 - 20, tevî ferhengoka wan a
kurdî-tirkî-fransîzî-îngilîzî û
endeksên tirkî, fransîzî û îngilîzî.

440 rûpel. 300 FF, 90 DM, 450 SEK

Li Ensîtuya kurdî ya Parîsê û li Weşanxaneya Apec a Swêdê tèn firotin

KURMANCÎ

MAGAZINE LINGUISTIQUE KURDE

© INSTITUT KURDE DE PARIS

106, rue La Fayette, 75010 Paris - France

www.fikp.org

Directeur de la publication : Reşo ZÎLAN
 Réalisation : S. ILITCH & M. HASSAN